

GYERGYÓI ÚJSÁG

A MAGYAR PÁRT PROGRAMJA ALAPJÁN.

Előfizetési árak:

Egy évre 200; félévre 100; negyedévre 50 Lei
Hirdetések milliméter díjszabás szerint.
Kéziratokat nem adunk vissza.

Felelősszerkesztő:

Dr. SÁNDORY MIHÁLY

Kiadó laptulajdonos:

MÁRK ISTVÁN.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Regele Ferdinand-ut 33. sz. (Sándory-ház.)

Szerkesztőségi órák mindennap d. u. 2—3-ig.

Telefon: 14.

Gyárfás Elemér szenátor a székelyföldi bankokról.

Azokon a vidékeken, hol Erdély három nemzete egymásba vegyülve él s egymás mellett működnek az erdélyi román, szász és magyar intézetek, még a bukaresti intézetek fiókjával, minden látni akaró jóhiszemű embernek közvetlen közelből látnia kell azt, hogy nem a magyar jellegű intézetek különös kapzsisága okozza a pénzdrágaságot, hanem ez országos jelenség s kisebb ingadozásokkal ugyanugy megvan a más jellegű bankoknál is. Ezeken a egyes lakossági helyeken a sajtó és a közvélemény már említett része által szított és jóhiszeműnek igazán nem nevezhető bankellenes agitáció éppen azért mélyebb gyökereket verni nem tudott, legalább is nem szántott oly mélyre a néplélekben, hogy a magyarságnak politikai kérdésekben való együvértartozása érzetét és öntudatát veszélyeztetné vagy akárcsak komolyan fenyegetné is. A Székelyföldön ellenben, hol a falu népe közvetlen közelből és saját szemével nem látja az országot tényleg kizsákmányoló nagytőke működését, hanem csak a saját, ugyancsak magyar jellegű intézeteivel áll szemben és ezeknek kényszerűen alkalmazott magas kamatlábu kölcsönei után kénytelen kiizzadni az elviselhetetlenül súlyos terheket vagy tétlenül nézni, amint a kamatok működése egész vagyont felemészti, — itt a helyzet sokkal súlyosabb és komoly következményekkel fenyeget. Ezért addig is, míg az általános pénzügyi helyzet javultával gyakorlati segítséget lehetne e vidékre vinni, itt erőteljes felvilágosító munkára van szükség, melyben részt kellene vennie az erdélyi magyarság minden vezető tényezőjének, a sajtóval az élén s főként gondosan tartózkodni kellene minden olyan megnyilatkozástól, mely e hangulat további kiélesedését idézné elő, mert nem túlzás azt mondanom, hogy e tulfeszült hangulatban a szenvedélyek továbbcsatolása már nem csak lelkiismeretlen népbolondítás, hanem egyenesen nemzetellenes súlyos bűn.

E székelyföldi agitációknak nem másorendű célja az, hogy a nép jogos elégedetlensége egyes történetek egyéni érvényesülésére kihasználtsák.

Szakszerű szempontból vizsgálva azonban a kérdést, le kell szögeznünk, hogy épen a Székelyföldön legkevésbé indokolt az u. n. nagytőke elleni agitáció, mert a beszerzett és az alábbiakban ismertetett statisztikai adatokból kitetszően, a Székelyföldre vonatkozólag még fokozottabb mértékben helytálló az a megállapítás, amelyet az általánosságban és egész Erdélyre vonatkozólag is konstatálhatunk, hogy t. i. az a tőke, mely a Székelyföldön van kölcsönökben kihelyezve, mely után a székely nép a valóban tulmagas kamatokat fizeti s amely tőke ellen a hangulat oly elkeseredett, még kis részben sem idegen tőke, hanem majdnem kizárólag és maradék nélkül a székelyföldi kisemberek s részben az ottani közérdekű intézmények megtakarított tőkéje.

Minden csapás tehát, mely e tőkét éri, a székely népnek legértékesebb elemeit, a munkaképes és takarékosági tőke gyűjtésére alkalmas produktív osztályokat sújtja, minden csapás magára a székely népre száll vissza s ameny-

nyiben a lelkiismeretlenül szított bankellenes hadjárat eredményre vezetne — arra az eredményre, melyet az agitátorok kitűztek, hogy t. i. a bankokat letörjék — ez a Székelyföld egyetlen még meglevő gazdasági erőforrásának megsemmisülésével volna egyértelmű.

A beszerzett statisztikai adatok a fenti állítások helyességét az alábbiak szerint illusztrálják:

A három székely vármegye — Csik, Háromszék és Udvarhely — területén székelő önálló bankszindikátusi tagintézetek alaptőkéje összesen 40,700 000 lei, tartalékalapjaik 14,254. ezer 178 összesen saját tőkéjük tehát 53,954.178 lei, vagyis az összes székelyföldi önálló magyar intézetek saját tőkéje együttesen nem több, mint egyetlen erősebb intézeté. Ez a sajnálatos helyzet annak a fiókostási és fuzionáltatási akciónak az eredménye, mely a különösen a romániai viszonyok mellett oly nagyfontosságú kisebb önálló egyszisztenciák felmorzsolódását eredményezte.

Megállapíthattuk, hogy egyetlen kivételtől eltekintve — az összes többi székelyföldi intézetek erősen megosztott, sőt egyenesen elaprózott részvényállománnyal bírnak; részvényeseik túlnyomóan székely kisemberek s kis részben helyi közintézmények. Ezeknek az intézeteknek a prosperálása tehát nem idegen kapitalista érdek, hanem eminenter helyi érdek és helyi kisemberek érdekeit szolgálja.

Az önálló székelyföldi intézetek mellett jól kiépített fiókjai vannak Csikban és Háromszékben a kolozsvári Transsylvania Banknak és a Brassói Népbanknak s ezeken kívül még két — aránylag jelentéktelen — magyar bankfiók működik Udvarhelymegyében is. A magyar jellegű bankok székelyföldi működésének és szerepének vizsgálatánál ki kell terjeszkedni tehát a bankfiókokra is. Rövidség okából csak összevonva ismertetem az intézetek erre vonatkozó főbb adatait:

	Betétállomány:	Váltótárca:	Folyószámlaadatok:
Önálló intézetek:	267,779.280	248,805.320	113,221.807
Fiókok:	130,684.701	106,196.630	21,536.948
Összesen:	398,463.981	354,001.950	134,758.755

Ezekben az adatokban nincsenek benne a Marosvásárhelyi Agrár Takarékpénztár és kiterjedt fiókjai, hiányzanak a kimutatásból a szász intézetek erős székelyföldi fiókjainak adatai is. A brassói szász intézetek behálózta Háromszéket s felnyulnak Csíkszeredáig, sőt Gyergyószentmiklósig, a segesvári szász intézetek domináló pozíciót szereztek maguknak Udvarhelymegyében. E térfoglalásuk világosan dokumentálja, mennyire szűkösek és elégtelenek voltak a magyar intézetek tőkeeszközei a Székelyföld pénzügyeinek kielégítésére.

A fenti statisztikai adatokból levonandó tanulságok tehát csak a Székelyföldön működő kifejezetten magyar jellegű intézetekre vonatkoznak.

Élsősorban is megállapítható ez adatokból, hogy a más vidéken székelő magyar intézetek székelyföldi fiókjai felénél is kevesebb állományokat kezelnek, mint az önálló székelyföldi intézetek. E fiókoknak tehát a székely vidékek

gazdasági helyzetére nincs döntő befolyásuk.

A második leszögezendő körülmény az, hogy a fiókok a Székelyföldön gyűjtött 130 millió betéttel szemben ezeken a vidékeken váltón és folyószámlán összesen csak 127 milliót helyeztek ki, vagyis általában e vidékre új pénzt nem vittek, hanem csak a székelység által kezelés végett rájuk bízott pénzeket helyezték ott ismét ki, vagyis ezek az ottani közönséggel szemben nem mint kölcsönt nyújtó kapitalisták, hanem egyszerűen csak mint a székelység által rájuk bízott tőkék adminisztrátorai szerepelnek.

Hogy a székelység e 130 millió betétet miért nem vitte a saját önálló intézeteihez s miért helyezte el ezeknél a fiókoknál, ez további kérdés, melyre döntő befolyással lehetett kétségtelenül az a betétverseny is, mely e fiókok létesítése kapcsán megindult s amely a betéti kamatláb felhajtásában nyilvánult meg. Befolyásolta azonban ezt másodsorban a helyi intézetekkel szemben felmerült ama bizalmatlanság, melyre a Csíkszeredai Takarékpénztár sánálatos bukása szolgáltatott okot.

Ha most már az önálló intézetek és a fiókok állományait együttesen vizsgáljuk, lényegében azonos megállapításokra jutunk.

A magyar jellegű intézetek együttesen kihelyeztek a Székelyföldön váltón 354 milliót, folyószámlán 134 milliót, összes kihelyezésük tehát 488 millió lei.

Honnan vették ezt a pénzt? Kié ez a pénz, melyet ezek az intézetek a Székelyföldön forgatnak? Kinek vagy kiknek jut az adósoktól beszedett kamatok oroszánrésze? Kik károsodnának, ha ez az elhelyezett tőke elveszne?

E kérdésekre a feleletet megadják a fenti statisztikai adatok.

A Székelyföldön a magyar intézetek által kihelyezett 488 milliónak 80%-a, vagyis 398 millió az ugyanott összegyűjtött takarékbetétekből kerül ki. Együttesen nézve tehát a székelyföldi intézeteket, ezek 80%-ban nem közvetítenek ezekre a vidékekre idegen tőkéket, — mert ilyenekhez hozzá sem tudnak jutni, — hanem 80%-ban e vidék lakossága által rájuk bízott tőkéket közvetítik ugyanezen vidék kölcsönigénylőinek. De nem közvetítenek idegen tőkéket még a fennmaradó 20%-erejéig sem, mert ennek több mint fele — 53 millió — az ottani intézetek saját tőkéje — s így a székelyföldi magyar intézetek tőkeközvetítő szerepe az általuk kihelyezett összegek 8—9%-ára zsugorodik össze.

Ezt nem az illető intézetek ellen vádként, hanem a helyzet megvilágítása céljából kell leszögezni. Nem azért nem közvetítenek az intézetek bőségesebben tőkéket, mintha nem akarnának közvetíteni; hiszen ha tehetnék és el tudnák látni a Székelyföldet az igénylések arányában hitelekkel, akkor elsősorban letörnék a Marosvásárhelyi Agrár Takarékpénztár s főként az ujabban mindjobban terjeszkedő szász bankok konkurenciáját. Hanem kénytelenek ezeknek a versenyét tűrni azért, mert nem tudnak több hitelt nyújtani, mert nem tudnak maguk sem újabb külső hitelekhez hozzájutni. Hiszen csupán egyetlen egynek van közülük a Banca

Nationalától mindössze 5 millió lej vizsszámítási hitele!

Mintegy tehát a Székelyföldön dolgozó magyar intézetek működése, — sőt bizonyos fokig léte is, — a betevő közönség bizalmára s ennek támogatására van alapítva, mindenkinek be kell látnia azt is, hogy e bizalom s az ennek alapján náluk elhelyezett betétállomány megtartása érdekében az intézetek kénytelenek meghozni minden erkölcsi és anyagi áldozatot.

Meg kell adniok a betétekért az igényelt magasabb kamatot, különben felmondják azokat s nekik nem áll módjukban a felmondás árnyában mobilizálni kihelyezéseiket, annál kevésbé külső tőkeforrásokhoz folyamodni. Viszont kénytelenek éppen a nagy mobil betétállomány által megkövetelt mobilitás érdekében szigorúan eljárni adósaikkal szemben is s nem adhatnak nekik korlátlan fizetési haladékokat és kamatengedményeket.

Messze vezetne ezuttal kiterjeszkedni a Székelyföldön a magyar intézetek által alkalmazott kamatlábak kérdésére is, melyet a bankszindikátus tavaly szintén részletes vizsgálat és tanulmány tárgyává tett s amelynek során megállapítást nyert, hogy nagyban és általában a kamat-marge nemcsak normálisnak tekinthető, de igen sok intézetnél aggodalmasnak ítéltető, hogy vajjon e kamat-marge kényszerű csökkentése esetén az intézet egyensúlyban tudja-e tartani mérlegét?

A székelyföldi magyar intézetek ellen hangzatos jelszavakkal megindult akció a fentiekből kitetszően merőben alaptalan és igazságtalan, legalább is annyiban, hogy országos bajokért általánosságban egyes helyi intézményeket támad és okol, melyek e bajokra okozati befolyást sem tudnak gyakorolni.

Ez az akció emellett azonban oktalan és veszedelmes is.

Vajda belügyminiszternek egy állítólagos nyilatkozata — se non vero, e bon trovato — mutatja, hogy a kormánynak nagyon is kapóra jönne, ha megszorító, guzsbakötő s megtorló intézkedéseket alkalmazhatna a magyar kisebbségi intézetek ellen. Az adósokban is mindig meg van és meg lesz a hajlandóság, hogy szívesen fogadják és kövessék azt a hangot, mely kötelezettségeik nemteljesítésére bátorítja őket.

Ilyen intézkedések pusztá lehetősége, az ilyenekkel való fenyegetés, az intézetek adósainak körében csak passzív ellenállás megkísérlése is, a legnehezebb s könnyen végzetes helyzetbe hozhatná a székelyföldi magyar intézeteket s kockára tenné azt a 452 millió tőké, melyet az intézetek saját vagyonuként és takarékbetétként kezelnek.

Hogy ez a 452 millió kiknek a tulajdona s mely társadalmi rétegeket sujtana ennek pusztulása, azt a fentiekben már kimutattam. Ez a félmilliárd lej körüli takarékbetét és részvénytőke a székelység utolsó mobil vagyona. Ha ez is elvész, meg lesz a nagy egyenlőség, mindenki megfaraghatja magának a koldusbotot.

A gyergyói magyarpárti nagygyűlés.

Gyergyóban egy idő óta mozgalmas élet folyik, nem annyira cselekményekben, mint inkább a kedélyekben nyilvánul meg az a mozgalmasság, amely kedélyek már régen forrnak, izgatódnak s amelyek oka a már tűrhetlenné vált gazdasági helyzet nyomasztó volta.

Másutt is megvan ugyanez a helyzet, másokat is épen úgy szorongat és kinez a mai gazdasági nyomor, mint Gyergyóban s hogy épen Gyergyóban robbant ki az az akció, amelynek célja segítségkeresés ebből a helyzetből való kivergődéshez, annak oka az, hogy Gyergyó népe nem lát semmi kiutat ebből a mindent felbomlással fenyegető nehéz gazdasági helyzetből és most az utolsó szalmaszála is belekapaszkodik, csak hogy megtudja valamiképpen menteni életexistenciáját.

Hogy most a betevő falatért folyik a harc, az utolsó rongyokért, amelyek még testünket takarják, az utolsó lábbeliért, amely már nincs

is meg, s az utolsó rögért, amelynek kisiklását látja Gyergyó népe, lába alól az egyre megismétlődő árverések folytán.

Nem emlékszünk időre, amikor Gyergyó népe így megmozdult volna. Valami fluidum járta be Gyergyó népének lelkét, mely veszedelmesen kerit be mindenkit; egy hatalmas polyp terjesztette ki karjait Gyergyó népe felé, amely karok egyre szorosabbra fűzik azt a gyűrűt, amely elsorvasztással, megbénítással fenyegeti Gyergyó népének testét és lelkét.

Mindenki érzi a levegőben, hogy valaminek történnie kell, mert ez így tovább nem mehet; mindenki fél ennek a még ismeretlen valaminek a bekövetkezésétől, de azt tartja, hogyha már jön valami, hát akkor jöjjön az minél hamarabb, hogy ebből aztán talán kisaradjon a szebb és biztosabb jövő.

Aki idegen, nem ismeri Gyergyó székely népének a lelki strukturáját, aki hallotta a f. hó 3-iki nagygyűlésen elhangzott kifakadásokat és közbeszólásokat, talán már közvetlen közlőrl látja egy nemlétező veszedelem minden esztétiségét Gyergyó népe azonban fegyelmezett lelkületű, távol áll minden felforgató eszmétől és szándéktól; kifakadásai csak lelkéből felhangzó segélykiáltások az elnyeléssel fenyegető veszedelem karjaiból való megszabadulás céljából és intő figyelmeztetések a kormány és minden illetékesek felé, akiknek kötelessége az ő sorsával törődni, hogy lássa meg nyomorát és segítsen rajta.

Gyergyó népének fegyelmezettségét bizonyítja az is, hogy magánakcióját szívesen alávetette a megszervezett és összeköttetésekkel rendelkező Magyar Párt akciójának.

Es ez így is volt helyes, mert a Magyar Párt vezetősége épen olyan jól ismeri a nép nyomorát, mint annak minden egyes tagja, el is követ mindent, hogy azon tőle telhetően segítsen; és hogyha nincsenek meg a kívánt és gyors eredmények, annak sohasem ő az oka, hanem az, hogy ezzel a nagy nyomorúsággal és válsággal, amely nemcsak Gyergyó speciálitása, hanem világjelenség, megbirkózni kicsinyek az ő erői.

Egy óriási összefogásban kellene egyesülniök a kormánynak, népnek, Magyar Pártnak, bankoknak stb., hogy felvehessék a küzdelmet ezzel a fenyegető rémmel, az éhséggel szemben; egy óriási nagy önmérsékletre van szükség minden vonalon, amely be tudja látni egymás helyzetét s így szabja meg kívánságait is, s mindennekfelett nagy-nagy megértés, jóakarát egymás bajainak meglátásában, meggyógyításában és egy igen nagy foku szeretet egymás iránt. Amíg mindenki az ő külön útjain halad, amíg mindenki számításait egyedül csak magára való tekintettel csinálja meg, addig nincs és nem is lehet kilátás a helyzet javulására.

A jelenlegi helyzet gyökeres megváltoztatását gyorsan remélni, ez utópia. Itt egyelőre csak injekciókkal lehet dolgozni, éltetni addig a nagybetéget, míg megszületnek az előfeltételei annak, hogy az egész vonalon egyszer meginduljon a teljes reorganizáció. Addig nincs más mód, mint tünni, tünni és — tovább dolgozni.

A Magyar Párt gyergyói tagozata a gyergyószentmiklósi Gazdasági Egyesület égisze alatt megalakult „36-os bizottság”-nak, az ugynevezett „néptanács”-nak felkérésére hirdetett f. hó 3-ára Gyergyószentmiklósról nagygyűlést, amelynek kizárólagos tárgya helyi közigazgatási sérelmekről kívül a jelenlegi gazdasági helyzettel való foglalkozás volt.

A gyűlést Török Ferenc tagozati elnök nyitotta meg, különösen kihangsúlyozva, hogy még ebben a nagy nyomorúságban is lehet eredményt elérni, hogyha a magyarság összetart, különösen pedig hogyha bizik az ő vezetőiben, akik mindent elkövetnek az ő sorsának jobbrafordítása céljából. Ennek a bizalomnak soha egy percre sem szabad meglazulni még eredménytelenségek esetén sem, mivel ennek soha sem az ők nemtörődősége vagy kellő energia ki nem fejtése az oka, hanem a felsőbb hatóságoktól, elsősorban magától a kormánytól jövő elgáncsolás azért, hogy így a népük előtt lehetetlenné tegye vezetőit.

Török Ferenc megnyitója után dr. Gaal Alajos ügyvezető alelnök foglalkozott a jelenlegi gazdasági helyzettel, s annak kizárólagos okát a liberális kormány helytelen pénzügyi és gazdasági politikájában látja.

Dr. Makkay Domokos mint a gyergyószentmiklósi Gazdasági Egyesület elnöke számolt be azon akcióról és annak eredményeiről, amelyet két irányban indítottak meg: egyet a kormány felé, a másikat meg a helyi bankok felé.

A kormány felé vezető akció eredményeként azt tudja felhozni, hogy Vajda helyettes miniszterelnök elismerte a neki általunk átnyújtott memorandum jogosságát, sőt megegyezően találta azt a kormány politikájával is. A bankok felé kifejtett akciónak egyelőre a betétkamatnak 2%, a kihelyezési kamatlábnak pedig 4%-al való leszállítása az eredménye; kijelenti azonban azt, hogy a bankokban megvan a jóindulat a még fokozottabb redukciónak is.

Beszéde során határozottan tiltakozik az ellen, mintha követeléseiknek bolsevista színezete és célja lett volna; a felállított követelésekről ők maguk is tudták, hogy azok nagyobb részükben teljesíthetetlenek; azonban ezeket csak annak a dokumentálására vették fel, hogy ezáltal is felhívják a kormány figyelmét a nagyfoku elkeseredésre. Kijelenti, hogy a Gazdasági Egyesület a megindított akciót a maga részéről befejezettnek tartja, miután most már annak irányítása a Magyar Párt kezébe futott össze; azonban azt is kijelenti, hogy bármikor kész minden tekintetben mindent megtenni a nép érdekében, hogyha ennek a szükségét látja.

A tetszéssel fogadott beszámoló után Gereöffy Csanád tanító és birtokos a helyi közigazgatási sérelmeket sorolja fel, különösen kiemelve, mint egyik sérelmet azt, hogy a városi tanács nem fogad el magyarnyelvű beadványokat, s ezáltal megfosztja a népet anyanyelv szabad használatától.

Másik sérelme a hatóságnak a törvényellenesen hosszú ideig működő városi interimár bizottság, amely hozzá nem értése folytán csak kárára van a városnak, intézkedései révén pedig annak teszi ki a város vagyonát, hogy azt nem a tulajdonosok bizalmi embere, hanem egy tőle teljesen idegen személy kezeli.

Gereöffy Csanád után a „36-os népbizottság” nevében Török Tamás gazda ismerteti az okokat, amelyek őket az akció megindítására késztették; tiltakozik az ellen, hogy nekik felforgató céljaik vagy szándékaik lettek volna; Blénessy Vencel a közigazgatási sérelmekhez szól hozzá, hibáztatva magát a Magyar Pártot is az interimár bizottságok túl hosszú működésében.

Végül dr. Gyárfás szenátor, dr. Willer és dr. László Dezső képviselők szólottak hozzá a kérdésekhez, míg dr. Gaal előterjeszti a kormányhoz eljuttatandó határozati javaslatokat, melyeket a nagygyűlés egyhangulag elfogad.

Gyergyó népe most kíváncsian várja, hogy mi fog történni ezen akciója után az ő helyzetén leendő javítás tekintetében.

Viszonválasz

dr. Gyárfás Elemér szenátor urnak a Magyar Földhitelintézet ügyében.

Mindenekelőtt köszönetünket kell kifejeznünk Gyárfás szenátor urnak azon kitüntető megtiszteltetésért, amellyel vidéki kis lapunkban megírt egy cikkünket érdemesnek tartotta megválaszolni.

Jelenlegi viszonyválaszunknak nem akar az a célja lenni, hogy az ügy meritumába belebocsájtkozzék, elfogadva dr. Gyárfás szenátor ur azon megállapításait, hogy miután ki van tűzve a Földhitelintézet ügye az őszi magyarpárti nagygyűlésre, ottan minden észrevételt majd meg lehet tenni, másodsorban pedig a mostani bankokkal szembeni kiélezett helyzet nem alkalmas ilyen purpárlékra; hanem csupán annak a téves felfogásnak helyreigazítása, hogy én a Magyar Földhitelintézet ügyében írott cikkemmel megvádoltam és megtámadtam a Magyar Pártot.

Kijelentem, hogy egy pillanatra sem volt ez szándékomban, ezt alapos átolvasás után

senki nem veheti ki cikkemből; annál inkább nem, mivel a dr. Gyárfás szenátor ur által megírt munkateljesítményekről én mind tudtam, mivel munkásságukat mindig figyelemmel kísérttem.

Cikkem éle tehát semmiesetre sem irányulhatott a Magyar Párt ellen, hanem igenis irányult a vezető nagy magyar bankok ellen, kiket őszinteség hiányával és a Magyar Földhitelintézet ügyének elgáncsolni akarásával vádoltam meg.

Gyárfás szenátor ur nyilatkozata nem ezen kérdéseimre adott válasz, hanem inkább a Magyar Párt tevékenységének ismertetése.

Ismétlem az előbb kifejtett indokokból nem akarok az ügybe belemerülni; kijelentem azonban azt, hogy amennyiben az őszi magyarországi országos nagygyűlésen be fogják majd bizonyítani a nagybankok, illetve ezek révén a közgazdasági szakosztály azt, hogy ők mindent megtettek és őszintén megtettek a Magyar Földhitelintézet létesítésére és garanciát tudnak nyújtani arra, hogy ez a Földhitelintézet belátható időn belül valóban is működni fog, akkor minden állításomat vissza fogom vonni, mert annyira fontosnak tartom a magyarság szempontjából a Földhitelintézet létesítését, hogy annak eredményes megvalósulhatásáért nem tartok elégségesnek bármiféle anyagi, mint erkölcsi áldozatot.

Dr. Csiby Andor.

Hangos! Trafalgári oroszlán. Hangos!

A Magyar Párt közleményei.

Az Országos Magyar Párt csikmegyei tagozatának elnöksége értesíti az összes érdeklődőket, hogy a magyarnyelvű bábaképző tanfolyam a folyó évi október hó 1-én Kolozsváron, a Tud. Egyetem szülészeti osztályán megnyílik.

A főlvetélhez tudnivalókat alábbiakban közöljük:

1. A tanfolyam kezdete 1930. október hó 1-én.
2. Jelentkezhetnek 18—40 éves asszonyok és leányok (román állampolgárok), akik legalább 4 vagy 6 elemi iskolai osztályt végeztek.
3. A tanfolyam két éves.
4. Felvétetik körülbelül 40 növendék évenként.
5. A bábaképzőknek egyrésze ingyenes, egyrésze fizető.
6. Ingyeneseknek azok vétetnek föl, akik a legjobb felvételi vizsgát teszik le és az ingyenes helyre kérvényt adtak be.
7. Az ingyenes növendékek kötelezik magukat, hogy a tanfolyam befejezése után 5 évre fizetéses (állami) szolgálatba lépnek.
8. A fizető növendékeknek átlag havi 800 lejbe kerül minden tanulással együtt, a tanulás és ezeket jó magaviselet és tanulás esetén az első évi záró vizsgálat után a második évre ingyenes helyre veszik föl minden kötelezettség nélkül, hogy később lépnek-e az állam szolgálatába, vagy nem.
9. Ugy az ingyenes, mint a fizető növendékek ingyen lakást és oktatást nyernek és élelmezésben részesülnek.
10. A felvétel iránti kéréseket legkésőbb szeptember hó 15-ig kell beadni.
11. A kérést román nyelven írásban kell beadni. A kérvényre 11 lejes okmánybélyeget kell tenni és világosan megírni, hogy a kérvényező a magyarnyelvű tanfolyamra kéri a főlvetelét. A kérvényhez a következő okmányokat és bizonyítványokat kell csatolni:
 - a) Születési bizonyítvány.
 - b) Iskolai bizonyítvány (legalább 4 osztályról).
 - c) Erkölcsi bizonyítvány a községi előjáróságtól, várososon a polgármesteri hivattól.
 - d) Hatósági orvosi bizonyítvány a megyei tisztí főorvostól.
 - e) Nyilatkozat a szülőktől, vagy férjes nőknél a férjtől arra, hogy beleegyeznek, hogy az illető a tanfolyamot végezze.

f) Ha az illető özvegy, vagy elvált, erről előjárósági bizonyítvány.

g) Ha az illető ingyenes helyre folyamodik, úgy nyilatkozatot kell csatolni arról, hogy kötelezi magát, hogy 5 évet állami szolgálatban fog tölteni, ellenkező esetben meg fogja téríteni az ellátás költségeit.

h) Október hó 1-én a folyamodóknak felvételt kell tenni s e végből minden külön értesítés nélkül kötelesek az irt napon jelentkezni a kolozsvári Tud. Egyetem klinikai osztályán. A vizsga magyar nyelven történik és az írás és olvasás, a történelem és földrajzból rövid kis kérdésekre kell feleletet adni s általában az értelmiséget és komoly tanulási vágyat vizsgálják.

i) A felvett bábaképzőknek ágyyneműt hoznak és pedig: 2 drb alsó lepedőt, 2 drb paplan lepedőt, 1 drb paplant, 1 párnát, 2 drb fehér kötényt és két drb fehér fejkendőt.

j) A felvétel iránti kérést a felsorolt bizonyítványokkal együtt a következő címre kell ajánlott levélben küldeni:

Fabultatea de medicina
Clinica ginecologica și obstetricale
CLUJ.

Bővebb felvilágosításokat készséggel ad az Országos Magyar Párt Csikmegyei tagozatának titkári hivatala Csikszereében, Bratianu-utca 19 szám alatt.

*

Az 1919. dec. 3-án megjelent No. 73. Gazeta Oficială egy Regulamenttel szabályozta a régi nyugdíjasok, özvegyek, árvák nyugdíjfel-emelését, elfogadva a magyar 6495/1918. M. E. rendeletét, mely a háborússegélyt is a nyugdíj alapjául elfogadta. Ez érvényes a régi vármegyei nyugdíjasokra is és az esküt nem tettekre is. Az új nyugdíjazásokra vonatkozólag a Regulament 16. §-a intézkedik, mely kimondja, hogy azokat a Consiliul Dirigent által 16., 27. június és július 1. ülései alapján, megállapított fizetések után kell nyugdíjazni, de a háborússegély figyelembevétele nélkül (1925. okt. 1-ig). Az esküt nem tett tisztviselők nyugdíjazásánál a háborússegélyt ha ki van mutatva, beszámítják.

*

A Magyar Párt fölhívása a községi tagozatokhoz.

Vármegyénknél számos olyan községe van melynek határán az áfonya és málnaszörp előállításánál kiválóan alkalmas borvíz buzog, erdejében pedig nagymennyiségű gyümölcs terem. Olyan tényezők ezek, melyek fölényes versenyképességet biztosíthatnának a székelyföldi gyümölcsszörpnek, melynek előállítása aránylag csekély munkával megtörténhetik. A külföld egy igen jelentékeny részén nevezetes keresleti cikk az u. u. málnaszörp, mellyel ez idő szerint főleg Németország látja el az európai piacokat, sőt Amerikát is. A mai nehéz gazdasági viszonyok közt könnyelműség volna székely népünk részéről, ha ki nem használná a természet nyújtotta kiváló előnyöket, amelyek önként kínálkoznak. A Magyar Párt tagozatai és községi vezetőire hárul a feladat, hogy minden községben tegyenek kísérletet a gyümölcsszörp gyártására s oktassák ki a falu lakosait, kik ily módon könnyen értékesíthetnék a haszontalanul elvesztő borvizet és a gyümölcstermést s e mellett munkájukat is. Kérjük a tagozatokat, hogy a kérdéssel sürgősen foglalkozzanak s ha a fentiekben vázolt gondolat gyakorlati megvalósítására tehető lépések sikerrel biztatnak, arról szíveskedjenek megyei pártelnökségünket értesíteni.

HIREK.

— **Aranymise Borszéken.** A borszéki róm. kath. egyházközség tudatja, hogy Bartalis János alesperes-plebános ur folyó év augusztus 24-én (vasárnap) ünnepeli pappá szentelésének 50-ik évfordulóját és mutatja be Istennek aranymiseáldozatát. Ezen magasztos ünnepélyre a jubiláns ismerőseit, barátait szeretettel meghívjuk. A diszebeden való részvételre jelentkezni lehet Vadász Károly egyházt. jegyző urnál.

— **Értesítés.** A Szent Imre jubileumra zárandoklóknak tudomására adjuk, hogy f. hó 15-én 16 óra 15 perc, azaz délután 4 óra 15 perckor induló vonattal megyünk Kolozsvárra, ahol a külön vonatra ülünk. A vezetőség.

— **Az Erdélyi Kiskereskedők Szövetsége** f. hó 3-án d. e. a Kereskedői Kör helyiségében nagygyűlést tartott, melynek tárgysorozatán a kiskereskedőket érintő sérelmek összegyűjtése és memorandumban foglalva a kormányhoz leendő eljuttatása volt.

A szokásos üdvözlő beszédek után a kiskereskedők sérelmeit Balázs Ferenc titkár tárta elő, ugyszintén ő ismertette a memorandumot is.

Lázár József és dr. Bartos Gyula hozzászólása után dr. Gyárfás, Szabó Béni és Fábán szenátorok, dr. Willer és dr. László Dezső képviselők ígérték meg, hogy magukévá teszik a kiskereskedők sérelmeit és a kamarában is fel fognak szólalni a kívánságok teljesítése végett.

— **Budapesti turisták a Gyilkostónál.** F. hó 8-án tíz budapesti turista kereste fel erdélyi turista útja alkalmából a Gyilkostót, akikhez hozzácsatlakozott a brassói magyar turistákból is több személy. A budapestiek elragadtatással nyilatkoztak a Gyilkostó szépségeiről és bizonyára jó propagálói is lesznek azoknak.

— **A Brassói Magyar Turista Egyesület** f. hó 10-én tartja nagyközhavasi második menedékhelyének felavatási ünnepségét, amelyre a Gyergyószentmiklósi Turista Egyesületet is meghívta.

* **A Gheorgheni-i—Gyergyószentmiklósi (Jud. Ciuc—Csik vm.) Irgalmas Nővérek zárdájában** van bennlakással összekötött óvoda, elemi iskola, nyilvánossági joggal felruházott algimnázium és privát továbbképző. Jelentkezni lehet aug. 30-ig. A bennlakásba csak az elemi iskolába, gimnáziumba és a továbbképzőbe járó leányok nyerhetnek felvételt. Tájékoztatót készséggel küld az Előjáróság. 2—1

— **A székelyudvarhelyi róm. kath. fiúnevelő intézet az 1930—31. tanévben** bennlakásra felvesz elsősorban róm. kath. vallású, jó viseletű növendékeket. A tanévi ellátási díj 7500 lej, 150 kg. buza, 4 kg. zsir. A fiúnevelőintézet a Hargita hegység alján, a klimatikus gyógyhelyek vidékén fekszik s kapcsolatos a 350 éves multa visszatekintő magyar tannyelvű és nyilvánossági joggal bíró székelyudvarhelyi róm. kath. liceummal (főgimnáziummal). A fiúnevelőintézetről 10 lej válaszbélyeg beküldése ellenében részletes prospektust szívesen küld és felvilágosítást ad: A székelyudvarhelyi róm. kath. fiúnevelőintézet igazgatósága Odorheiu, Județ. Odorheiu.

* **Eladó** alig használt „Underwood portable” egy váltós írógép a kiadóban. 3—1

* **Üzletátvétel.** Tisztelettel hozom a nagyérdemű közönség szíves tudomására, hogy Gyergyószentmiklóson, a Városház-utca 3. szám alatt Makra Károly nevén fennállott borbély és fodrászüzletet f. év augusztus 1-én átvettem.

Amidőn ezt elődöm igen tisztelt vendégeinek is külön tudomásul adom, kérem az ezentul nevemen vezetett üzletet pártfogásukkal továbbra is támogatni szíveskedjenek.

Elvem, hogy igen tisztelt vendégeim bizalmát kifogástalan munkával és a lehető leg-szolidabb árakkal kiérdemeljem.

Szíves pártfogást kér szolgálatkész tisztelettel Geczó Kálmán, borbély és fodrászmester. 4—1

* **Előkészítők** növendékeket teljes garancia mellett gimnázium, liceum, tanítóképző, kereskedelmi iskola bármely osztályára.

Elvállalok nyelvórák adását: német, francia, román, latin nyelvekből.

Adok zeneórákat. Ugyszintén elvállalok román fordításokat jutányos árban.

Vadász József. (Ditró.)

Emeleti lakás a főtéren 2 szoba konyhával kiadó.

Érdeklődni lehet Lázár Péter és Fia cégnél.

Hangos! Trafalgári oroszlán. Hangos!

Toplicai hírek.

— **Annabál.** A Borszéki Bánffy-fürdő vezetősége szépen sikerült Anna-bált rendezett a fürdőtelep nagytermében. Pálffy Antal mérnök a megjelenteket kellő szívélyességgel fogadta s a vidékieknek több kedvezményt biztosított.

— **Halálozás.** D. Tilea Livius több évtizeden át működött Maroshévízen, mint orvos. Az impériumváltozásokor vármegyei főorvos lett az egyesüléskor kifejtett buzgó tevékenységeiért. 64 éves korában hunyt el Marosvásárhelyen, ahol nagy részvéttel temették el.

— **Műsoros táncmulatság.** A román. kath. egyház, egyházi célra műsoros mulatságot rendezett. Színe került „Tündérország” és a „Törpék bűnhődése”. Előbbi irta: Gencsy Ferenc, utóbbi Csűrös Emilia, amelyet kiegészített Gencsy Ferenc. Az iskolás gyerekek játékát népdalokra átírt énekszámok tették kedvessé. Zsúfolt közönség nézte végig a ritka szép előadást.

— **Közbiztonsági intézkedés.** A járás agilis járásörmestere, Francisc Hizó, hogy az évente rendszeren megismétlődő Krángatetői rablótámadásoknak elejét vegye s a Borszék-fürdőre igyekvő vendégek kifizetését megakadályozza, rendes csendőr-őrjáratokat állított fel, akik éjjel-nappal folyton cirkálnak az említett helyen, nehogy békés embereket kiraboljanak a szerpentin utszakaszon. Most tehát minden félelem nélkül lehet fürdőre menni. A járőrökkel fel van fegyverezve. Az áthaladó autók utasainak mindenkor tisztelegnek.

SPORT.

Benke-kupa döntő.

Vasárnap, f. hó 10-én lesz a Benke-kupa döntője. A döntőbe újból a két rivális: Gyergyó és Udvarhely csapata kerültek.

A mostani döntő annál fontosabb, mert az udvarhelyiek győzelme esetén az értékes kupa végleg az ő birtokukba megy át.

1928 és 1929-ben elég könnyen győztek, de azóta a gyergyói tenniszesezők is óriási fejlődtek, úgyhogy a mostani döntő teljesen nyílt. Az a csapat fog győzni, amelyik momentán jobb formában lesz s elszántabb győzni akarással indul a küzdelembe.

A tavalyi férfi gárda mellett ezúttal az ifju női gárda is jelentős szerephez jut s ha Zárug Lencsike kijátsza Kolozsvárt mutatott szenzációs formáját, akkor a női egyes is Gyergyó biztos zsákmánya lesz.

Nívós, egyéni küzdelmekre van kilátás s így a sportszerető közönség igen élvezetes sporteseményben gyönyörködhetik.

NYILTTÉR.*)

Tekintetes

Gaal Alajos urnak

az O. M. P. Gyergyói tagozata ügyvezető Elnökének.

Gyergyószentmiklós.

Elnök ur! Igen Tisztelt Barátom!

Az O. M. P. Gyergyói tagozatának folyó évi aug. 3-án tartott nagygyűlésén, mivel az előkészítő értekezleteken nem vehettem részt, a gyergyószentmiklósi csoport 36-os népbizottságának vezérkara részéről olyan szélsőséges felszólalásokat és felolvasásokat voltam kénytelen elhallgatni, melyeknek hangja és iránya szöges ellentétben van a Magyar Párt céljai, eszközei, s törekvéseiről táplált felfogással, ezekkel tehát nem azonosíthatom magam, ép azért tisztelettel bejelentem, hogy az O. M. P. gyergyói tagozatának elnökségéről, s egyben a csikmegyei társelnökségről lemondok.

Igaz nagyrabecsüléssel

Csomafalva, 1930. augusztus hó 4-én.

hived

Török Ferenc,
esp. pleb.

*) E rovat alatt közöltékért a felelősség a beküldőt terheli. Szerk.

GYILKOSTÓI KALAUZ
román, magyar és német nyelven
kapható Sándorynál.

Az Urania mozgó hirei.

9—10—11-én, szombat, vasárnap, hétfőn:

Trafalgári oroszán

énekes, hangos filmszenzáció. Lady Hamilton a „koronázatlan királynő” és Lord Nelson szerelmi regényének grandiózus megfilmesítése.

Amit a rendezői tudás, a film technikai fejlettsége, a művészi fantázia és a szereplők artisztikus kvalitásai együttesen létrehozhatnak, mindaz a vászonra kerül. A spanyol-francia angol világ imprealizmusának előlme egy korhű tengeri ütközet reprodukciójában minden képzeletet fölülmul. Corine Griffith, a film Duseja, a szépséges amerikai filmdiva és Várkonyi Mihály a daliás megjelenésű, arrivalt drámai hős tehetségük szuperlativusát nyújtják. A fotográfálások képről-képre emelik a hatást s nyújtának maradéktalan élvezetet s nagy lelki élményt a nézőnek, — illetve hallgatónak, — mert a világ leghíresebb zenekara, a 120 tagu „Vitaphon” orchester játsza a kísértőzenét, melynek szinkronja tökéletes s pompás hangszerelése, dallamossága és zenei felépítése a film világsikerének kivívásához átütő erővel járult.

A fődarabot megelőző hangos pótképek külön meglepetésként hatnak.

Ennek a hatalmas, gazdag műsornak a helyérai csak legminimálisabban vannak emelve.

13—14-én, szerdán és csütörtökön:

Ország nők nélkül.

Konrad Weidt szenzációs világsikert ért filmtörténete, melyet egy legujabb Ufa híradó előz meg.

Veszem a keresztet és viszem tovább.

Anyám!

Az álmaim szöknek. Valami történt! Miért hagynak el engem, csak úgy bucsuzatlan, könnyen?

Anyám! Mi történt velem? Hisz te tudod! Te látsz mindent ott fent a felhők mögött, a csillagok között!

A fiaddal van valami. A fiaddal történt valami.

Egy kis zuhanás csak, mert nem fogta senki reszkető kezem.

Valami bennem álmóíven függött, valami kicsiny bolondos jószág, fájó husdarab.

A szívem!

Lezuhan!

Ézért ki a hibás?

Koldus vagyok, rongyos ruhával, tépett, sajtó sebekkel, s fáradt vagyok.

Anyám!!!

Jaj! Mégis hazudnak az álmok.

Gyermekkorom, szépálmu rózsza, piros rügyek, szívemből fakadók, álmogyöngyökkel telítve, káprázatos csodás fények szabad világa.

Az én gyermekkorom!

S azután emlékszel jó anyám?

Tűntek az álmok, rabolták fiadat az évek és vágott az éles dér, s vert az átok is.

Vert a szívem is.

S jött a kegyetlen ostoros.

Az élet.

S loptak az évek. Hangtalanul. Loptak a remények is, mindenki, a barátaim, keresztre feszített embertársaim.

Bélpoklos lettem! Elhagyott mindenki, kiket szerettem s kik engem szerettek.

S most futok az álmaim után.

Jaj! Nincs senkim, senki ki szeretne s elhagyta Te is.

Anyám!!!

S akkor tanultam meg sirni, mikor Te elmentél, itt hagytál. Akkor tört rám az Élet. S jött a nagy harc.

Nagy iramlások, szilaj Nemerék.

Küzdő porond.

Itt tanultam meg imádkozni az élet küzdő porondján, s akkor, mikor árván hagytál.

Anyám!

S most állom a harcot.

Jaj! de elvesztettem a cifra tarsolyomat, amellyel jártam az álmokházát.

Primăria Comunei Lăzarea Județul Ciuc.

No. 982/1930.

Publicațiune de licitație.

Se publică spre cunoștința generală, că în ziua de 2 Septembrie 1930, ora 3 p. m. în localul primăriei Lăzarea, se va vinde prin licitație publică în conformitate cu art. 88—110 din legea asupra contabilității publice și cu art. 31—53 din Regulamentul de funcționare al Oficiului Central de licitații, prin oferte închise și sigilate, materialul lemnos de 3105.01 m. c. brad molid din pădurea comună intitulată „Kupás-Kabolás” situată în hotarul al II-lea al comunei Lăzarea, la lanul numit „Mezővész”.

Prețul de strigare este de lei 465.751.

Garanție 10%.

Supra oferte nu sa primesc.

Condițiunile speciale de licitație și cele contractuale se pot vedea la primăria comunei Lăzarea și la Ocolul Silvic Joseni.

Lăzarea, la 4 Aug. 1930.

Primăria:
Oláh.

Hirdessen a „Gyergyói Ujság”-ban.

A mesék világát.

Mi maradt nekem?

Kopott tarisznyám! S benne?

Fekete kenyér!

Nem... nem... nem engedem elveszni a dalrózsát, nem engedem én, az öreg énekek fiatal kergetője, hogy az álmaim háza prédára jusson.

Koldus vagyok... az maradok, de akkor sem engedek a farizeusoknak.

S maradok magam ütő bot.

Mea culpa... mea culpa... gyóonom a Mindenhatónak és Neked.

Anyám!

Bűnös vagyok, makacs vagyok!

Szembe néztem a vad Nemerékkal!

Belekacagtam a lélekölő viharba! Nem sajnáltam a szárnyaim s máma sebzett madárként ott vergődök az út porában.

Nem akartam tucatok után menni s jártam. Új utakon.

Nem akartam vásárba menni.

Koldus maradtam.

Jártam, futottam imbolygó fények után, behatoltam az álmok házába.

Áranykastélyba.

Énekeltem régi nótákat.

Lantot öleltem sirva.

A bérceket, a magaslatokat kerestem.

Leszédültem.

Golyó talált.

Arcul estem.

Arcul estem.

Anyám!

Igazad volt. Az álmok sokszor hazudnak! Reményeim csaltak. Álmaim szöktek.

S mindenemet odaadtam. Farizeusok táncoltak körül.

Elszédültem.

S most?

Kibontom sebeimnek vérző rózsáit s veszem a keresztet és viszem tovább.

Anyám!

(Ditró)

Ifj. Vadász József.

Órát és ékszer
javít
szakszerűen és jutányos árban
STEIN

10

órák és ékszerész Járásbírássággal szemben.

Sándory Mihály könyvnyomdája Gheorgheni—Gyergyószentmiklóson.